

RESSENYA HISTÒRICA

La Història del Salvament Aquàtic, tal com l'entendem avui en dia, és molt curta, però els seus antecedents es remunten als orígens de la humanitat. El salvament aquàtic va començar amb els primers intents de l'home per nedar, el seu origen és tan antic com el de la natació; és a dir, la natació i el salvament neixen junts. Quan l'home va decidir utilitzar els rius, llacs i mars com un medi més que li permetessin una supervivència efectiva i digna, es va veure obligat a aprendre a nedar per adaptar-se a un medi estrany a la seva naturalesa; i amb aquest primer aprenentatge van començar també els primers rescats aquàtics, tant d'aquells que no aconseguien adaptar-se correctament, com d'aquells que s'arriscaven més del necessari

Es pot afirmar sense por d'equivocar-nos que la Història del Salvament Aquàtic s'ha produït sempre en paral·lel amb la utilització que l'home feia del medi aquàtic. I curiosament, l'ésser humà, ha restat sempre de manera constant en estreta relació amb aquest medi. Rius, llacs i mars han significat quasi sempre descobrir quelcom nou, ser el mitjà comunicació i relació entre els pobles i les cultures, és a dir, representar progrés.

No realitzaré un repàs del salvament aquàtic durant tota la història de la humanitat, ja que seria tant extensiu que s'hi podria fer tot un llibre. Per altra part, no existeixen massa proves que confirmen l'existència de salvament aquàtic organitzat, donat que no es necessitava reflectir quelcom tan quotidià i tant vinculat amb la supervivència. Però seria un menyspreu cap a les cultures de què venim, el creure que no tenien mètodes de salvament aquàtic; pobles com l'egipci que va viure vinculat tan estretament amb el riu Nil, o com els grecs o romans, per a qui el medi aquàtic va servir, no tan sols per estendre la seva civilització i domini pel món, sinó també per recrear-se en els banys i piscines; o com els fenicis i els cartaginesos que van utilitzar el mar per dur a terme el seu mitjà de vida: el comerç; o com els regnes i ciutats del final de l'Edat Mitjana i tot el Renaixement, als qui es deuen tants i tants descobriments realitzats sempre per mar.

Per exemple, l'emperador August, 63 anys aC va crear el cos de "salvadors" a Roma, que possiblement no tinguessin una relació directa amb el Salvament Aquàtic, però sí que pot entendre's com un antecedent de un tipus d'organització que, avui en dia, es indispensable per prevenir accidents provocats per fenòmens naturals o artificials, i intervenir en situacions adverses provocades per catàstrofes naturals o artificials. Organitzacions com Protecció Civil, Creu Roja o d'altres similars, tenen el seu antecedent a Roma.

I com també és habitual en altres facetes de la vida, abans que els europeus pensessin en la necessitat d'instaurar serveis de salvament, a la Xina ja en tenien al costat dels principals rius per tal de protegir la vida dels seus ciutadans.

Un altre exemple més recent és el de Guts Muts, un dels pares de la gimnàstica que el 1771 feia les següents preguntes: "És moda ofegar-se, per què no és moda saber nedar, serà moda algun dia saber nedar? Avui en dia podríem contestar a Guts Muts amb una afirmació a la seva última pregunta. Més que una moda és una obligació saber nedar i cada dia són menys les persones que no en saben. Ara bé, en les condicions actuals d'utilització esportiva i recreativa del medi aquàtic, tampoc és suficient saber nedar, es fa necessari comptar amb coneixements bàsics sobre el Salvament Aquàtic, i per suposat, amb equips de salvament i socorrisme per desenvolupar les tasques de prevenció, vigilància i intervenció.

El 1785 va començar la Història del Salvament a Amèrica, amb la fundació de la "Massachussets Human Society" que condecorava amb medalles i pagava diners en efectiu quan els seus socorristes voluntaris feien front a rescats dramàtics i en situacions adverses; això fa que es pugui considerar com els antecedents del professional del Salvament Aquàtic, encara que després de més de dos-cents anys encara hi ha qui s'ho qüestiona.

Ja en el segle passat, els "salvadors del Sena" a París, es caracteritzaven per ser un cos experimentat i professional en la lluita contra els ofegaments. Aquest cos pot considerar-se com l'antecedent europeu en organitzacions de salvament i socorrisme i en el tema de professionalitat.

La més gran contribució històrica que ha rebut el Salvament Aquàtic, possiblement sigui de Raymond Pitet, fundador de l'Institut de Salvament de la Mediterrània, promotor del primer Congrés Internacional de Salvament (1878), impulsor de la "Federation Internationale de Sauvetage" i Creador de la Federació Francesa de Salvament (1889), a la qual van seguir altres federacions europees.

Als Estats Units, sota la guia de Sumner I. Kimball, la Secretaria del Tresor creà al 1878 un departament anomenat "United States Lifesaving Service" que va arribar a acreditar el salvament de 175.000 vides. El 1915 es va crear la "United States Coast Guard".

També a Anglaterra es va crear la "Royal Life Saving Society" (1891) amb l'objectiu d'intentar reduir el nombre d'ofegats que estava estimat en 2.000 persones per any i amb la intenció de donar a conèixer i aprendre les tècniques per salvar a l'aigua.

El 1892 es crea a Portugal l'"Instituto de Socorro a Náufragos".

Austràlia funda el 1894 la seva "Surf Life Saving Association".

El primer flotador salvavides de rescat va ser desenvolupat el 1897 pel capità Harry Sheffield per un club de salvament de l'Àfrica del Sud; era molt pesat fet pel qual aviat va ser modificat per anar millorant-ne la utilitat.

El 1908 es va donar la medalla d'or del Servei de Salvament dels Estats Units a George Douglas Freeth pel rescat de 7 pescadors que havien naufragat a la platja Venice de Califòrnia. G.D. Freeth va ser el primer oficial socorrista a la costa del Pacífic que va desenvolupar un programa d'entrenament per a socorristes a la platja Redondo de Califòrnia i va ser l'iniciador de l'esport del surf als Estats Units.

Com hem pogut observar, el tema del professional del Salvament Aquàtic no és un debat modern i per demostrar-ho millor que els exemples que s'han comentat, serveixi el fet real i històric que la ciutat de Long Beach (Califòrnia) va contractar el 1908 el primer socorrista: Hinnie Zimmerman.

Durant les primeres dècades del segle XX, els únics socorristes que rebien un sou pel seu treball eren els contractats pels grans hotels. L'equip de rescat instal·lat a les platges públiques era limitat i consistia generalment, en una corda i flotadors o boies. A la platja Venice de Califòrnia, a suggerència del socorrista G.D. Freeth, es van instal·lar unes campanes de bronze, similar a les dels vaixells, en uns pals per tal que qualsevol que veies alguna persona en perill pogués tocar la campana per demanar ajut.

El 1913 es va introduir a la platja de Long Beach, Califòrnia, la planxa de surf per realitzar salvaments, esdeveniment del qual va ser protagonista el famós Duque Paoa Kanhanamoku, pare del surf hawaïà. En aquells temps la seva planxa era de fusta vermella i més tard es va canviar per utilitzar barques amb remos com a material de rescat i de salvament.

La ciutat de San Diego (Califòrnia) després de patir els ofegaments de 13 persones en un riu, va veure la necessitat de tenir un servei de salvament i socorrisme organitzat. Això passava el 1918, el mateix any en que la ciutat de Huntington Beach, també a Califòrnia, va contractar a dos socorristes, Henry Bronhs i Rober Nut, a temps parcial.

La ciutat de Los Angeles va començar el seu servei de vigilants de platja el 1925, el seu primer cap, Myron Cox, va encunyar el concepte de "prevenir un rescat en lloc de fer-lo", i que continua sent la filosofia bàsica del salvament en l'actualitat.

El 1914 neix la Sociedad Española de Salvamento de Náufragos, que durant molts anys va portar a terme infinitat d'activitats de caràcter humanitari, àdhuc a nivell internacional. A la ciutat gallega d'A Coruña, el 1922 es té constància que Henrique Pardo López entra a prestar els seus serveis de socorrista i d'ensenyament de la natació a la platja de Riazor, com a treballador de la casa de banys "La Salud", que era l'empresa que explotava els serveis de la platja. Va estar contractat durant sis anys, utilitzant per als seus salvaments una barca de remos.

La història del salvament i socorrisme va ser molt prolífica durant la primera part del segle XX culminant amb la fabricació del primer tub de rescat que era inflable i podia encerclar el cos de l'accidentat.

El 1964 es crea als EUA la "United States Lifesaving Association" (USLA). Aquesta associació es va juntar el 1966, amb una organització educativa i sense ànim de lucre de l'Estat de Califòrnia, la "National Surf Life Saving Association of America" (NSLSA). D'aquesta unió neix el 1979 l'actual USLA amb l'objectiu de minorar la preparació del públic en totes les àrees de la seguretat aquàtica, mitjançant programes educatius. Per aconseguir aquest objectiu promou i desenvolupa cursos per adquirir les tècniques i mètodes del salvament de surf i aigües obertes i familiaritza al públic amb les funcions i serveis de la seguretat aquàtica i amb els serveis de salvament i socorrisme de la seva comunitat. La USLA està reconeguda als EUA com l'entitat de més autoritat en el camp del salvament i socorrisme en aigües obertes, surf i seguretat aquàtica.

No serà fins al 1970 en què entra en funció la "Corps of Canoe Lifeguards" a catorze platges d'Anglaterra i que aquell primer any va realitzar un total de 32 salvaments.

A Espanya existeixen també algunes dades i esdeveniments històrics, però no serà fins al 1957 que la Sociedad Española de Salvamento de Náufragos s'integra dins de la Federación Española de Natación com a Secció de Salvament Aquàtic. Quatre anys més tard, el gener de 1961 es crea la Federación Española de Salvamento y Socorrismo, que començaria a caminar: per un cantó, organitzant cursos de socorristes aquàtics per tota Espanya i, per l'altre, organitzant competicions esportives tant a nivell nacional com internacional.

El 1989 crea la Escuela Española de Salvamento y Socorrismo encarregada de la formació, actualització permanent i titulació dels seus tècnics amb uns objectius molt definits relacionats amb l'organització i desenvolupament de cursos, la preparació i revisió dels

plans d'estudi, convocatòries per congressos, seminaris i conferències, publicacions, quaderns didàctics, ...

El 3 de setembre de 1994 es construeix a Cardiff (GB) la Assemblea General de la 'International Life Saving Federation' (ILS), amb més de 85 organitzacions membres, quedant dissoltes les antigues federacions internacionals: la FIS i la WLS. Aquesta nova federació internacional, que agrupa al voltant de 25 milions de socorristes repartides per tot el món, neix amb els objectius següents:

- 1.- Millorar les tècniques de salvament aquàtic i ressuscitació.
- 2.- Desenvolupar l'educació del salvament aquàtic.
- 3.- Intercanviar experiències practiques, mèdiques, tècniques i científiques.
- 4.- Divulgar les habilitats del salvament aquàtic per tot el món.
- 5.- Ajudar a la prevenció de la contaminació de les aigües obertes.
- 6.- Promoure i organitzar l'esport i les competicions de salvament aquàtic.
- 7.- Motivar cap a la uniformitat en temes d'equipaments, símbols, senyals i lleis en salvament aquàtic.

De forma paral·lela al desenvolupament del salvament aquàtic humanitari i professional, i a l'igual que la resta dels esports moderns, sorgeix a finals del segle XIX el salvament esportiu. Aquesta faceta, és amb tota seguretat, molt menys coneguda i valorada que la primera.

Tots els esports són vàlids per aconseguir una formació més completa de la persona. Alguns són imprescindibles però d'altres, a més, aporten una sèrie d'experiències i coneixements que són de gran utilitat per a la nostra vida i per la dels demés. Aquest és el cas del Salvament Esportiu. Aquest pot considerar-se com un esport complet si es tenen en compte les seves exigències físiques, psicològiques i humanitàries. S'ha de saber nedar i dominar l'aigua, franquejar obstacles, nedar amb aletes, remolcar un maniquí de 70 kg. capbussar-se, llençar un salvavides o pilota de salvament, remar amb un i dos remes, corre per la platja, nedar amb onades, saber utilitzar una planxa de salvament i un *ski* de rescat, ...a més de grans dosis de força, potència, velocitat, agilitat, coordinació i resistència. Si a tot això s'afegeixen les proves de relleus, on el maniquí s'utilitza com un testimoni, es realitzen tot tipus d'habilitats amb aletes i s'utilitzen materials de salvament, ens podem adonar que es necessita una gran coordinació intergrupal i un treball en equip important. I si, finalment, podem comprovar que tot el que es fa, pot servir d'entrenament per a la realització de rescats reals de persones accidentades a l'aigua, podem confirmar el seu sentit pràctic.

La història del Salvament Esportiu té unes dates i esdeveniments que destaquen i que poden considerar-se significatives per al seu desenvolupament i refermança com a esport:

- 1878 L'Institut de Salvament de la Mediterrània organitza a Marsella (FRA) el Primer Congrés Internacional de Salvament on es planteja la necessitat de crear un organisme internacional que aglutini a les associacions interessades en el salvament.
- 1897 Es fabrica el primer "maniquí"
- 1898 A França, Raymond Pitet, autèntic pioner del salvament aquàtic, crea la "Union Fédéral des Sociétés de Nation et de Sauvetage", mentre que a Ancona (Itàlia), Arturo Passerini dió Finale, constitueix la Societat Italiana de Salvament "SIS Natatodum".
- 1901 L'1 de juliol neix a França la "Fédération Nationale de Sauvetage"
- 1902 A Neuilly Sur Seine (FRA), se celebren els Campionats de natació, salts i salvament de la Marina, Armada i Ensenyament, on participen 1.000 esportistes i realitzen proves de salvament amb maniquí, salvament en incendis, maniobres amb embarcacions, llançament de salvavides i simulacres d'ajut en accidents i asfíxies. Presideix Emile Loubet, President de la República Francesa.
- 1910 Es funda la "Fédération Internationale de Sauvetage et Secourisme et de Sports Utilitaires" durant la celebració del Congrés Internacional de Salvament a Saint Ouen, ciutat propera a París.
- 1914 Neix la Sociedad Española de Salvamento de Náufragos.
- 1933 Es crea la "Société Suisse de Sauvetage".
- 1939 El Comitè Olímpic Italià incorpora la SIS a la Federació Italiana de Natació, convertint-la en la seva secció de salvament.
- 1949 Es fabrica i accepta el model de maniquí actual, malgrat que es realitzaran modificacions posteriorment, sobretot els tipus de material.
- 1950 Reapareix el Salvament esportiu després del període de postguerra, amb la celebració del Congrés Mundial que es celebra a Cannes (FRA).
- 1957 La Sociedad Española de Salvamento de Náufragos se integra en la Federación Española de Natación com a Sección de Salvamento Acuático.
- 1959 Fernando Martel Viniegra, almirall de la marina espanyola és anomenat president de la Federació Internacional de Salvament i Socorisme (FIS)
- 1961 Creació de la Federación Española de Salvamento y Socorrismo.
- 1963 La Federació Internacional canvia el seu nom pel de "Fédération Internationale de Sauvetage et de Sports Utilitaires".

- 1965 De nou, la Federació Internacional retoca el seu nom: "Fédération Internationale de Sauvetage Aquatique".
- 1971 Francisco José de Lacambra, president de la Federació Catalana de Salvament i Socorrisme instaura el primer campionat de salvament aquàtic per a escolars.
- 1971 El dia 24 de març es funda la "World Life Saving" (WLS) a Cronulla Nova Gal·les del Sud - Austràlia)
- 1972 Se suprimeix la roba que s'utilitzava en les proves de piscina.
- 1983 Es canvia la prova del llançament del salvavides pel de pilota de salvament, els obstacles de la prova de 200 m passen a ser verticals en lloc d'horizontals.
- 1987 L'1 de juny el CIO confirma a la Federació Internacional de Salvament Aquàtic com a "Organisme Reconegut"
- 1988 S'estableixen noves proves de competició de caràcter individual i se'n creen noves per equips, en forma de relleus.
- 1989 S'aprova l'actual Reglament Tècnic Internacional de competicions de Salvament Aquàtic i les seves taules de puntuacions.
- 1993 El 24 de febrer es decideix la unificació de les dues federacions internacionals, la FIS i la WLS.
- 1994 El 3 de setembre es constitueix a Cardiff la nova ILS.
- 1996 Després de la unificació, el CIO, durant la seva sessió 105 celebrada a Atlanta, ratifica a la Internacional Life Saving Federation com a "Federació Reconeguda", d'acord amb la regla 29 de la Carta Olímpica.

CAMPIONATS D'EUROPA

1982	Warendorf	(GER)
1984	Amsterdam	(NED)
1986	Modena	(ITA)
1988	Trento	(ITA)
1992	Sicília	(ITA)
1994	Alacant	(ESP)
1997	Warendorf	(GER)

RESCUE

1991		
1994	Cardiff	(GB)
1996	Durban	(SA)
1998	Auckland	(NZ)
2000	Sidney	(AUS)

CAMPIONATS DEL MÓN

1961	Esch/Aizette	(LUX)
1962	Roma	(ITA)
1963	París	(FRA)
1964	Argel	(ALG)
1966	Rabat	(MAR)
1967	Salzburg	(AUT)
1968	Trier	(GER)
1969	Roma	(ITA)
1970	Vama	(BUL)
1972	Vittel	(FRA)
1974	Barcelona	(ESP)
1976	Berlín	(GER)
1978	Londres	(GB)
1981	Sòfia	(BUL)
1983	Varsòvia	(POL)
1987	Warendorf	(GER)
1991	Jönköping	(SUE)
1995	Valenciennes	(FRA)